

Хмельницька обласна бібліотека
імені М. ОСТРОВСЬКОГО

КАЛЕНДАР

знаменних і пам'ятних дат
Хмельницької області
на 1982_____

м. Хмельницький

ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ УПРАВЛІННЯ
КУЛЬТУРИ

ДЕРЖАВНА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА
ІМ.М.ОСТРОВСЬКОГО.

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ

у 1982 році.

Методичний матеріал на допомогу
бібліотечним працівникам, крає-
знавцям.

Хмельницький.
1981.

ВСТУП.

Даний покажчик відображає знаменні дати подітного, господарського і культурного життя Хмельницької області в 1982 році і має на меті допомогти лекторам, вчителям, бібліотечним працівникам, краєзнавцям в пропаганді краєзнавчих знань і краєзнавчої літератури.

Видання може широко використовуватись при проведенні лекцій, тематичних вечорів, бесід, оглядів літератури і т.д.

Покажчик відкривається хронологічним переліком знаменних і пам'ятних дат на 1982 рік.

Упорядники будуть вдячні лекторам, краєзнавцям, бібліотечним працівникам, всім, хто користується даним покажчиком, за відгуки, побажання, зауваження, а також матеріал для покажчика "Знаменні і пам'ятні дати Хмельниччини" на 1983 рік.

Наша адреса: м. Хмельницький, бул. Леніна, 28, обласна бібліотека ім. М. Островського. Бібліографічний відділ. Тел. 6-56-40.

Підготували:

С.К. ГУМЕНЮК.

С.Р. ПАЦЕНКО.

Р.Ф. ШИЛЬКО.

Редактор:

Т.Г. НИЛИК

Відповідальний за випуск:

Т.В. ЛОБВИЧЕНКО.

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ЖИВЛЕННЯ
НА 1982 РІК.

- 987 р. квітень. На місці старослов'янського поселення князем Володимиром засновано місто Ізяслав.
- 1392 р. серпень. Вперше в історичних документах згадується м. Городок.
- 1787 р. 10 березня. В с. Головчині Літинського повіту народився видатний керівник боротьби селянства проти кріпацтва на Поділлі в 1-й половині 19 ст. У. Я. КАМАЛІК.
- 1902 р. січень. В передмісті м. Хмельницького-Ручича народився активний учасник діяристського руху на Україні П. Х. ДУНЦОВ-ВИГОДОВСЬКИЙ.
- 1827 р. липень. В с. Михалівці Ярмолинського району народився український композитор і співак М. А. ЗАВАДСЬКИЙ.
- 1892 р. 14 травня. В с. Білогородка Ізяславського району народився український радянський актор, народний артист УРСР В. К. СОКИРКО.
- 1892 р. червень. В м. Старокостянтиніві народився український радянський історик О. І. БАРАНОВИЧ.
- 1892 р. 18 червня. В м. Шепетівці народився відомий ґрунтознавець, зооботанік і флорист Д. Г. ВІЛЕНСЬКИЙ.
- 1897 р. 16 лютого. В с. Рунківі Кам'янсько-Подільського району народився активний учасник боротьби за владу Рад на Україні М. Е. ВРУБЛЕВСЬКИЙ.
- 1902 р. березень. В снт Чорному Острові Хмельницького району народився російський радянський письменник Г. М. ГАЙДОВСЬКИЙ.

- 1903 р. 29 травня. В с.Нігин Кам'янець-Подільського району народився художник фарфору Ю.С.ТАВРИЛЮК.
- 1902 р.серпень. В м.Прескурові/Хмельницькому/ створено підпільну групу РСДРП.
- 1912 р.25 квітня. В м.Волочиську народився художник І.М.ТАРТАКОВСЬКИМ.
- 1912 р.24 вересня. В с.Хорівці Славутського району народився український радянський письменник Т.Р.ОДУДЬКО.
- 1917 р.жовтень. Створено загін Гrechанової Червоної гвардії.
- 1917 р.20 листопада. Проголошені Радянську владу в Прескурові/Хмельницькому/.
- 1922 р.11 липня. В с.Нове Порочея Городищенського району народився скульптор О.Ф.МАКСО.
- 1922 р.30 грудня. І-й з'їзд Рад СРСР.Утворення Союзу РСР.
- 1937 р.22 вересня. Утворення Кам'янець-Подільської області.
- 1942 р.5 серпня. Затислає керівника Славутської мілрайонної підпільної комуністичної організації Ф.М.МИХАЙЛОВА.
- 1952 р.10-12 вересня.Відбулася VII Хмельницька обласна партійна конференція.
- 1957 р.4 травня. Дав першу проміжку Хмельницький ордену Трудового Червоного Прапора завод трансформаторних підстанцій ім.50 річчя СРСР.

С І Ч Е Н Ї.

ПАВЛО ХОМИ ДУНЦОВ-ВИГОДОВСЬКИЙ.
/1802-1982/

180 років з дня народження.

Декабрист і публіцист Павло Хомин Дунцов-Вигодовський народився в січні 1802 року в с.Ружична Хмельницького району в сім'ї селянина дунцова.

Навчавшись в Теофіпольській богословській школі, здобув паспорт на ім'я польського дворянина Вигодовського. З допомогою цього документа він влаштувався спочатку писарем земського суду в м.Рівно, а потім в канцелярії Волинського губернатора в Житомирі, куди він був переведений "по здібностям".

В Житомирі Вигодовський вступив в декабристську організацію "Товариство об'єднаних слав'ян" і бере в її роботі активну участь. Після розгрому декабристських організацій Дунцов-Вигодовський за вирком земського суду був відправлений на каторгу в Сибір. Перебуваючи в тяжких умовах каторги, він не припиняв боротьби. Його шпур належать готувати політичні памфлети, направлені проти релігії і самодержавства. 12 грудня 1881 року даторгів і погасло життя одного з тих "ста двадцяти", кого великий Пушкін називав "друзями, братами, товаришами".

Л і т е р а т у р а:

БОГДАНОВА М.М. Декабрист-крест'янин П.Ф.ДУНЦОВ-ВИГОДОВСКИЙ. -Иркутск: книжн.изд-во, 1959. -114 с.

ВИЛЛАХОВ В. Крест'янин-декабрист/Дунцов-Вигодовский/. -Лит.Россия, 1975. 26 сент., с.20.

ПЕССЕН А. Во глубине сибирских руд: Докум. повесть. -М.: Дет. лит., 1976. -351 с.

Про Дунцова-Вигодовского-с.81, 249-251.

Декабристы и Сибирь. -Новосибирск. Наука, 1977. -251 с. -/АН СССР/.

Про Вигодовского П.Х. -с.100, 249, 250.

Історія міст і сіл Української РСР: В 26-ти т. Хмельницька область. - К.: Голов. ред. Укр. рад. енциклопедії, 1971. - 607 с.

Про Дунцова-Вигодовського П.Х. - с. 531.

НАЗАРЕНКО Е. Епістолярна спадщина земляка: / Про декабриста П.Х. Дунцова-Вигодовського / . - Корчатинець, 1974, 16 трав.

СЕРГІЄНКО Т.Я. Декабристи та їх революційні традиції на Україні. - К.: Наук. думка, 1975.

Про Дунцова-Вигодовського П.Х. - с. 99.

ЯДУШИВИЧ М. Пам'яті декабриста: / Про встановлення меморіальної дошки П.Х. Дунцову-Вигодовському в с. Ружична / . - Рад. Поділля, 1976, 12 черв.

ЯКУБОВСЬКИЙ В. Декабрист з Поділля: / П.Х. Дунцов-Вигодовський / . - Рад. Поділля, 1975, 14 груд.

ВИГОДОВСКИЙ / ДУНЦОВ / Павел Семич / 1802-24, XII. 1881 / . - В кн.: БСЭ, 3-е изд. 1971, т. 5, с. 520.

ВИГОДОВСКИЙ Павел Семич / Дунцов, 1802-24, XII. 1881 / . - В кн.: УРЕ. 2-е изд. 1978, т. 2, с. 217.

ВИГОДОВСКИЙ Павел Семич / Дунцов, 1802-24, XII. 1881 / . - В кн.: Рад. енциклопедія історії України. 1969, т. 1, с. 274.

Л Б Т И И.

МИКОЛА ЄВТИХІЙОВИЧ ВРУБЛЕВСЬКИЙ.

/1897-1982/.

85 років з дня народження.

Активним учасником боротьби за владу Рад на Україні М. Микола Євтихійович Врублевський народився 18 лютого 1897 року в с. Рунківці Кам'янець-Подільського району.

В грудні 1916 року Врублевського мобілізували в армію. З перших днів перебування на фронті він проводить революційну роботу серед солдатів 7-ї армії Південно-Західного фронту. В листопаді 1917 року Микола Врублевський ввійшов до революційного комітету. В березні 1918 року на 2-му Всеукраїнському з'їзді Рад його обирають секретарем/наркомом/освіти уряду Радянської України. В кінці березня 1918 року він у складі командувача загальною російською армією Г. Г. Гукера виїхав у Москву з завданням отримати від ЦК РКП(б) і РНК РСФРП поради і вказівки щодо дальшої боротьби з агресивно-німецькими окупантами та їх буржуазно-націоналістичними помічниками. 18 квітня 1918 року на нараді в Т. Гітрової Врублевський обирається членом бюро для керівництва повстанням боротьбою в тилу агресивно-німецьких окупантів. З червня він член підпільного Київського губкому партії, а з серпня одночасно редактор газети "Київський комуніст".

29 жовтня в Києві Врублевський був заарештований петляківцями у будинку, а в грудні 1918 року закатований в Директорії.

Л і т е р а т у р а:

Громадянська війна на Україні. 1918-1920: Збірник документів і матеріалів. В 3-х т., 4-х кн. Т. I., кн. I. Освободительная война украинского народа против немецко-австрийских оккупантов. Разгром буржуазно-националистической Директории. - К.: Наук. думка, 1967.

Про Врублевського М. - с. 522, 722, 777, 778.

Українська РСР в період громадянської війни. 1917-1920 р.р. В 3-х т. Т. I. - К.: Наук. думка, 1967.

Про Врублевського М. - с. 294, 300, 375, 417.

ГУМЕННИК С. Волинь-з Поділля: Про боротьбу за владу наших земляків Д. В. Мануїльського В. П. Савченка та М. Є. Врублевського. - Ред. Поділля, 1970, II листок.

Історія міст і сіл УРСР. В 26-ти т. Хмельницька область. - К.: Голов. ред. Укр. рад. енциклопедії, 1971. - 607 с.

Про Врублевського М. - с. 359.

Очерки истории Коммунистической партии Украины. - К.: Политиздат Украины, 1977.

Про Врублевського М. - с. 242.

ІУХА М. Народний секретар освіти: /з біографії М. Е. Врублевського/. - Ред. школа, 1967, № 12, с. 37.

ВРУБЛЕВСЬКИЙ М. Е. - В кн.: Гуменок С. К. Історичні і пам'ятні місця Хмельниччини від Дністра до Південного Бугу: /Методична розробка/. - Хмельницький, 1979, с. 8.

ВРУБЛЕВСЬКИЙ М. Е. /16. П. 1897-25. XII. 1918/. - В кн.: УРЕ. 2-е вид. 1978. Т. 2, с. 408.

ВРУБЛЕВСЬКИЙ Микола Евтихійович /16. П. 1897-25. XII. 1918/. - В кн.: Ред. енциклопедія Історії України. 1969, т. I, с. 369.

Б Е Р Е З Е Н Ь.

УСТИМ ЯКИМОВИЧ КАРМАЛЮК

/1787-1982/.

195 років з дня народження.

Навіки об'являю, оживлю, видатний керівник боротьби селянства проти кріпосництва на Поділлі в 1-4 половині 19 ст. легендарний герой українського народу Устим Якимович Кармалюк народився 27 жовтня/10 березня/ 1787 року в с.Голобичинях Літинського повіту в сім'ї селянина-кріпака.

Боячись небезпечного бунтаря, що мав яким розум і велетенську силу, поміщик Підлеським в 1812 році віддав Кармалюка в солдати. Далеко відправили в 4-й уланський полк, що стояв у Кам'янці-Подільському. На початку 1813 року Кармалюк втік з армії, разом з іншими селянами-втікачами організував повстанський загін і почав уперту, наполегливу боротьбу проти поміщиків, що тривала блізько 25 років. Кармалюк і його товариші закликали селян не ходити на панщину, не платити розправлялися з експлуататорами. Повстанці громили поміщицькі садиби, забирали майно, гроші і роздавали їх селянам. Селянські загони, очолювані Кармалюком, за чверть століття здійснили понад 1000 нападів на поміщиків, купців, шляхтичів, царських чиновників і сільських глотаїв. Не менше 20 тисяч селян вийшли з Кармалюком піднятою і довготривалою і напруженою боротьбою.

В 1814, 1817, 1822, 1827 роках Кармалюка арештовували. Лютих катувань і жорстких мук доводилося зазнавати йому під час конвоювання, депортації, ув'язнення і заслання. Він переніс до 1000 ударів шпиретом і канчуком, триразове заслання в Сибір. Понад 15 тисяч верстів пройшов він, повернувшись із заслання на Поділля.

Народний герой загинув у ніч на 10/22 жовтня 1835 року в с. Шляхові Коричинці в наслідок хвороби зрадці. Похований Устим Якимович в селі Летичів. У 1974 році борцям за народне щастя споруджено бронзовий пам'ятник.

Л і т е р а т у р а:

Про увічнення пам'яті Устима Кармалюка: Постанова Ради Міністрів УРСР 30 квіт. 1958 р. в кн.: Хроніка історичного зібрання законів, указів Президії Верховної Ради, постанов і розпоряджень Уряду Української РСР. Т. IV. 1957-1958 р.р. К., 1964, с. 472.

Устим Кармалюк: Збірник документів. - К.: Укрполітвидав, 1948. - 344 с.

КОТЛЯР В. Стежками людини-легенди/У.Кармалюка/.-Рад.Поділля,1978,
18 квіт.

ЛІКА О.Подорож до Устимового порога:/190 років з дня народження Усти-
ма Кармалюка/.-Україна,1977,№-II,с.16-18.

Історія міст і сіл Української РСР:В 26-ти т.Хмельницька область.-К.:
Голов.ред.Укр.ред.енциклопедії,1971.-607 с.

Про Кармалюка У.-с.20,22,216,217,232,234,392,393,421,526,617.

ГУМЕНЮК С.К.Боротьба селян Поділля проти феодално-кріпосницького гні-
ту в першій третині XIX ст.під проводом Устима Кармалюка:/Методична роз-
робка/.-Хмельницький,1980.-39 с.-/Хмельницька обл.орг.тов.-на "Знання"/

КУЗЬМИЧ П.Вкарбованні у пам'яті народні:/Про ватажка селянського руху
на Поділлі в 1810-1830 р.р.У.Кармалюка/.-Людина і світ,1977,№-8,с.46-49.

Пам'ятник Устимові Кармалюку/в Лещичаві/.-Нар.творчість та етнографія,
1974,№-6,с.107.

СМОЛДА В.А.Непохитним борцем проти кріпосницького гніту/Устим Кармалюк/.
-Укр.Іст.журн.,1977,№-2,с.129-131.

ТИЩЕНКО В.Навіки обвіяним славою:До 190-річчя з дня народження Устима
Кармалюка.-Рад.Поділля,1977,II берез.

ТИЩЕНКО В.І.Сценарій кінофільмів про Устима Кармалюка.-Нар.творчість
та етнографія,1978,№-3,с.43-48.

КАРМАЛЮК,КАРМЕЛЮК Устим Якимович/ІО.Ш.1787-22.X.1835/.-В кн.:БСЗ,3-я
изд.1973,т.ІІ,с.442-443.

КАРМАЛЮК/КАРМЕЛЮК/ Устим Якимович.-В кн.:Сов.ист.енциклопедія,1965,
т.7,с.59-60.

КАРМАЛЮК,КАРМЕЛЮК Устим Якимович/ІО.Ш.1787-22.X.1835/.-В кн.:УРЕ./1961/
ст.6,с.209.

КАРМАЛЮК/КАРМЕЛЮК/ Устим Якимович/ІО.Ш.1787-22.X.1835/.-В кн.:Рад.
енциклопедія Історії України,1970,т.2,с.313-314.

КАРМАЛЮК/КАРМЕЛЮК/.-В кн.:Укр.ред.енцикл.словник.1967,т.2,с.54.

Х Х
 Х

АНІВЕЦЬ В.КАРМАЛК.-м.:Мол.гвардия,1965.-207 с.-/Жизнь замечательных людей/.

КАРАСЬ П.Кармель.-В кн.:Карась П.Червонозем:Поезія.Львів,1972,с.31-34.

КУЧЕР В.С.Устим Кармелюк:Роман.Випр.І доп.вид.-К.:Веселка,1978.-407 с.

СТАРИЦЬКИЙ М.Кармалюк:Іст.роман.-К.:Дніпро,1971.-699 с.

СУХОДОЛЬСЬКИЙ В.О.Устим Кармалюк:П'єса.-В кн.:Суходольський В.О.П'єси.Львів,1980,с.

ТИЩЕНКО В.І.Історичний роман М.Старицького про Кармалюка.-К.:Рад.школа,1969.-36 с.

ТИЩЕНКО В.І.Кармалюк у творчості Василя Кучера.-К.:Вища школа,1971.-102 с.-/М-во освіти УРСР.Кам"янець-Подільський держ.педінститут ім.В.Затонського/.

ТИЩЕНКО В.І.Кармалюк у фольклорі,літературі,мистецтві:/Методична розробка/.-Хмельницький,1981.-35 с.-/Хмельницький обл.Ін-т удосконалення вчителів.Кам"янець-Подільський державний педінститут ім.Затонського на допомогу вчителю/.

ТИЩЕНКО В.Славний син України:/Образ Кармалюка в худ.літ./-Вітчизна,1978,№5,с.157-166.

ТИЩЕНКО В.І.Устим Кармалюк в історичній літературі.-Укр.Іст.журн.,1974,№6,с.137-140.

ТИЩЕНКО В.І.Фольклорні публікації та фольклористичні дослідження про Кармалюка.-Нар.творчість та етнографія,1974,№1,с.91-95.

ТИЩЕНКО В.Художнє слово про народного героя:/Про літературну Кармалюкіану/.-Рад.Поділля,1977,12 лют.

Б Е Р Е З Е Н Ь.

ГЕОРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ ГАЙДОВСЬКИЙ.

/1902-1982/.

80 років з дня народження.

Письменник Георгій миколайович ГАЙДОВСЬКИЙ народився у березні 1902 року в селі Чорному острові Хмельницького району в сім'ї військово-вослужбовця.

В журналі "Красная нива" в 1924 році було надруковано його перше оповідання. Пізніше виходить повість "Картонний імператор", нариси "Кри-ла під чадром", повість "Стальні коні", роман "Вогонь у блакитті". Письменник багато працював в галузі драматургії. В 30-х роках його твори "Заграва", "Біле золото", "Іквал", "Танка", "За-гисель Жемчужини", "Ясно бачу", "Завтра" та інші користувалися широкою популярністю.

З перших днів Великої Вітчизняної війни Гайдівський - кореспондент "червоного Черномор'я". Після війни письменник присвятив свою творчість радянським військовим морякам. На цю тему ним написані книги про Героя Радянського Союзу Миколу Синякіна та Івана Голубця, повість "Мої друзі моряки", "Командир П4-К-143".

Близько двадцяти років Гайдівський був заступником голови комісії по військовій художній літературі правління Спілки письменників СРСР. У 1967 році полковник Гайдівський помер.

Після смерті письменника вийшла його книга "Сторінки, опалені вогнем".

Л і т е р а т у р а:

ГАЙДОВСКИЙ Г.Н. Возвращение: повесть в письмах. - М.: Воениздат, 1959. - 311 с.

ГАЙДОВСКИЙ Г.Н. Командир П4-К-143: повесть. - М.: Воениздат, 1962. - 192 с.

ГАЙДОВСКИЙ Г.Н. Страници, опаленные войном: Повесть. - М.: Воениздат, 1963. - 719 с.

Х Х

Х

ГУМЕНЮК С. Відомий мариніст-наш земляк. - Рад. Поділья, 1965, 18 лл.

Історія міст і сіл Української РСР: В 26-ти т. Хмельницька обл. - К.:
Голов.ред. Укр. рад. енциклопедії, 1971. - 607 с.

Про Гайдівського Г.Н. - с. 563.

ГАЙДОВСКИЙ Г.Н. /Х.ІХ.1902-6.ІХ.1962/. - В кн. "Краткая история
Хмельницкой области", 1964, т. 2, с. 33.

995 років з часу заснування.

ІЗЯСЛАВ—місто районного підпорядкування, центр району. Розташоване на берегах річки Горинь, заснований у 987 році князем Володимиром. Після чого був переданий в уділ синові Ізяславу. Звідси назва міста. У 1241 році монголо-татари зруйнували поселення. З часом воно відновилося і наприкінці XIII ст. входило до складу Галицько-Волинського князівства. Ізяславом володіли українсько-польські магнати Острозькі, Заславські, Сангушки.

У другій половині XV ст. власники міста зібрали волинських майстрів і приступили до перебудови стародавніх оборонних укріплень. На високому пагорбку, що звисає над лівим берегом річки Горині, споруджуються князівські хорони, які обносять високою дерев'яно-кам'яною стіною. У кінці XV ст. дерев'яні сектори замінюються кам'яними, стіни нарощуються і підсилюються контрфорсами, збільшується число бійниць, на кутах вистають високі кам'яні башти.

В XVI ст. відбулася перебудова міських оборонних укріплень. На відміну від попередніх стін, які в плані мали півкруглу форму, будуються кам'яні ланані стіни з амбразурами і баштами на кутах. Така система значно посилювала обороноздатність міських укріплень.

У середині XVIII ст. власники Ізяслава на руїнах замка XIII ст. будують відомий по всій Європі великий двоповерховий палац, який також обносить високим оборонним муром. У цьому палаці бували у 1711 році Петро I, в 1794 році О.В.Суворов, в 1806 році М.І.Кутузов. Ізяславський палац майже повністю зберігся. Діючи до наших днів фарний костіол XVI ст., костіол та монастир бернадинців—початок XVII ст., костіол місіонерів XVIII ст. та інші.

В період Великої Вітчизняної війни місто зруйнували німецько-фашистські загарбники. За післявоєнні роки Ізяслав відбудувався і значно розширює свої межі. Нині він один з значних промислових і культурних центрів області.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

Нариси Історії Хмельницької партійної організації. — Львів: Каменяр. 372 с.

Ізяслав—с. 82, 86, 92, 103, 130, 221, 222, 228, 232, 240, 305, 307, 314, 346, 358.

Поділля в роки громадянської війни/лютий 1918 р. - грудень 1920 р./: документи і матеріали. - Вінниця: Кн.-газ. вид-во, 1959. - 488 с.

Ізяслав - с. 156.

Поділля у Великій Вітчизняній війні/1941-1945 р.р./, - Львів: Каміон, 1969. - 416 с.

Ізяслав - с. 84, 96, 119, 123, 137, 138, 142, 147, 148, 149, 162, 190.

Всі сили і засоби на виконання рішень XXVI з'їзду КПРС: із щорічного Ізяславського райкому Компартії України. - Колгоспне життя, 1981, 9 квіт.

Упевненими кроками до поставленої мети: із зборів активу Ізяславської партійної організації. - Колгоспне життя, 1981, 31 берез.

БАРАНОВ Ю. Боротьба в підпіллі: про Ізяслав/. - В кн.: В боях за Кав-
тень. - Хмельницький, 1968, с. 201-202.

ГУМЕНЮК С. Шляхами отчої слави/м. Ізяслав/. - Корчатинськ, 1974, II черн.

ГУМЕНЮК С., МИШИШИН А. Хмельницька область: Путівник. - Львів, 1969. - 189 с.

Ізяслав - с. 18, 50, 94, 105, 133-135, 138, 140.

Ізяслав. - В кн.: ГУМЕНЮК С. К. Історичні і пам'ятні місця Хмельниччини від Південного Бугу до Горині/методична розробка/. - Хмельницький, 1979, с. 19-20.

КОВАЛЕНКО Л. А. Ізяслав. - В кн.: Історія міст і сіл Української РСР: В 26-ти т. Хмельницька обл. К., 1971, с. 263-274.

КРАЩЕНКО А. Зберегти пам'ятки древнього міста/Ізяслава/. - Колгоспне життя, 1981, II лип.

Ізяславль. - В кн.: Сов. ист. энциклопедия. 1964, т. 5, с. 779.

Ізяслав. - В кн.: Рад. енциклопедія історії України. 1970, т. 2, с. 243.

Ізяслав. - В кн.: УРЕ. 1979, т. 4, с. 350-351.

Т Р А В Е Н Ь.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО
ПРАПОРА ЗАВОД ТРАНСФОРМАТОРНИХ ПІДСТАЦІЙ
ІМЕНІ 50-РІЧЧЯ СРСР ВИГОДНОГО ОБ'ЄДНАННЯ
"УКРЕЛЕКТРОАПАРАТ".

25 років у часу заснування

4 травня 1982 року виповнюється 25 років заснування заводу. Промисловість з маркою "ХЗП" відома в усіх куточках Радянського Союзу і багатьох країнах світу.

Починаючи з 1964 року, підприємство демонструє свої вироби на міжнародних виставках і ярмарках в Леїпцігу, Будапешті, Гамбурзі, Софії, Ізмірі, Брно, Дамаску, Делі, Рантауні, Бухаресті. Три срібних і одинадять бронзових медалей ВДНГ одержали фахівці заводу за розробку і освоєння серійного виробництва важливих електротехнічних виробів.

За досягнуті найвищі показники у Всесоюзному соціалістичному змаганні, дострокове виконання народногосподарського плану 1974 року колективу заводу вручено перехідний Червоний прапор ЦК КПРС, Президії Верховної Ради СРСР, Ради Міністрів СРСР, ВЦПС і ЦК ВЛКСМ.

Робітники та інженерно-технічні керівники заводу відзначають 25-річчям ювілей свого підприємства високоефективне, високоякісне і продуктивне працею.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

Про присвоєння імені 50-річчя СРСР підприємствам, колгоспам, радгоспам і установам Української РСР: Указ Президії Верховної Ради Української РСР. - Рад. Поділля, 1972, 15 груд.

Про Хмельницький обл.: Хмельницькому заводу трансформаторних підстанцій.

ГАРІЄВСЬКА В.З комсомольською гарантією/виготовляють експертні партия трансформаторів комсомольсько-молодіжні колективи Хмельницького ордена Трудового Червоного Прапора заводу трансформаторних підстанцій ім. 50-річчя СРСР./ - Корчагінець, 1977, 24 лют.

КАЧКО Д. Виробництво стає ритмічним: /Про впровадження оперативного виробничого планування на Хмельницькому заводі трансформаторних підстанцій ім. 50-річчя СРСР/. - Рад. Поділля, 1978, 23 черв.

КОЛОЧКОВ Ю. Є п'ятирічний! - Рад. Поділля, 1960, 12 берез.

Колектив апаратного цеху ХЗПІ достроково завершив плани завдання 10-ї п'ятирічки.

САВІН М. Підну зміну ростити сільно. - Корнетінець, 1978, 18 лип.

Робота ради наставників Хмельницького заводу трансформаторних підстанцій.

ТОКАВСЬКИЙ В. На один наряд: /Про бригадну організацію праці на ХЗПІ/. - Рад. Поділля, 1980, 17 серп. - /Госконалювати господарський механізм/.

ТРАЧУК В. Рівняючи на передовиків: /Про вручення перехідного червоного прапора ЦК КПРС, Ради міністрів СРСР, ВЦПС, ЦК ВЛКСМ Хмельницькому заводу трансформаторних підстанцій ім. 50-річчя СРСР/. - Рад. Поділля, 1975, 25 лют.

ЦАПЦКОВ Г. Горизонти реконструкції заводу трансформаторних підстанцій. - Рад. Поділля, 1978, 8 серп.

ЧЕНАШ К. Смак до якості: /Боротьба за якість продукції на Хмельницькому ордена Трудового Червоного Прапора заводу трансформаторних підстанцій ім. 50-річчя СРСР/. - Рад. Поділля, 1977, 23 лют.

Хмельницький завод трансформаторних підстанцій. - В кн.: Енциклопедія народного господарства Української РСР, т. 4, к., 1972, с. 469-470.

ЧЕРВЕНЬ.

ДМИТРО ДЕРМОТЕНОВИЧ ВІЛЕНСЬКИЙ.

/1892-1982/.

30 років з дня народження

Відомий ґрунтознавець, геоботанік і флорист, член-кореспондент Чехословацької Академії сільськогосподарських наук, професор, доктор. Народився 18 червня 1892 року в м. Зепетівці.

Після закінчення у 1917 році сільськогосподарського вчильника в Київському політехнічному Інституті працював викладачем у вищих сільськогосподарських закладах Саратова, Тбілісі, Харкова, Києва. З 1933 року працював у Москві, а з 1940 року і по день смерті /1980 р./ — очолював засновану ним кафедру географії ґрунтів Московського державного університету.

Його перу належить 195 опублікованих праць. Найбільш виснажливими з них є монографічні видання "Ґрунтознавство", "Історія ґрунтознавства в Росії", "Російська ґрунто-картографічна школа" та інші, які є чудовими зразками захисту пріоритету і дальшого розвитку вітчизняної сільськогосподарської науки.

Ба роки педагогічної роботи у різних установах закладів він виховав ціле покоління агрономів, ґрунтознавців, метеорологів, лісовиків. Десятки підручників вчилися і вчать тисячі студентів і фахівців.

ЛІТЕРАТУРА:

ВІЛЕНСКИЙ Д.Г. Основы положения русского почвоведения. М.: Наука, 1970. 30 с.

ВІЛЕНСКИЙ Д.Г. Почвоведение: Учебник для университетов. М.: Учпедгиз, 1954. — 456 с.

ВІЛЕНСКИЙ Д.Г. Что дает советскому народу освоение новых земель. М.: Моск. рабочий, 1955. — 40 с.

X

X

X

ВІЛЕНСКИЙ Д.Г. — В кн.: Русские ботаники: Библиографический словарь. М., 1947, т. 2, с. 102-105.

ГУМЕНЮК С. Сузір'я славетних: /Про Д.Г. Вільєнського/. — Корчаківськ, 1973, 17 лип. — /Наші славіні земляки/.

Л И Н Е Н Ь.

МИХАЙЛО АДАМОВИЧ ЗАВАДСЬКИЙ.

/1827-1982/.

155 років з дня народження.

Український композитор і піаніст Михайло Адамович Завадський народився в липні 1827 року в с. Михайлівці Ярмолинського району.

Навчався у Київському університеті. Одночасно опановував музику. У 1862 році їздив за кордон для удосконалення своєї освіти. Жив і працював у Києві. Автор численних/понад 500/ фортепіанних творів, серед яких проіннята українськими народно-лісовими інтонаціями. Серед них українських "Шумок" і "Думок" для фортепіано, 4 запорозькі марші, Українська рапсодія, 30 українських танців "чабараки", ряд вокальних творів, зокрема "Бурлацька пісня", "Запорожець", переклади для фортепіано українських та польських народних пісень, опера "Марія"/не закінчена за поемою "Марія" Л. Мамичевського. Музикальний доробок Завадського займає значне місце в історії української музики.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

ДРЕМІЮГА М. Українська фортепіанна музика: /Докладний період/. К.: Держ. вид-во образотворчого мистецтва і муз. літ., 1958.

Про М. А. Завадського - с. 131-135.

Історія мистецтва України РСР: в 26-ти т. Хмельницька обл. - К.: Голов. ред. Укр. рад. енциклопедії, 1971. - 706 с.

Про Завадського М. А. - с. 32, 671.

ЗАВАДСЬКИЙ Михайло Адамович /7. VII. 1828-19. III. 1887/. - В кн.: УРЕ. 1970, т. 4, с. 154.

ЗАВАДСЬКИЙ Михайло Адамович /1827-1887/. - В кн.: Муз. енциклопедія. 1971, т. 2, с. 421.

ЗАВАДСЬКИЙ Михайло Адамович. - Укр. рад. енциклопедичний словник. 1980, т. 1., с. 734.

С Е Р П Е Н Ь.

ХМЕЛЬНИЦЬКА МІСЬКА ПАРТІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ.

/1902-1982/.

80 років з часу заснування.

У 1902 році на Проскурівському цукровому заводі створюється соціал-демократична група. На початку 1903 року такі осередки виникають на чавунно-ливарному заводі і в депо станції Тречани. В серпні 1903 року після II з'їзду РСДРП розрізнені соціал-демократичні групи об'єднуються в загально-міську організацію РСДРП.

В липні 1917 року більшовики Проскурова виїшли із складу об'єднаної російської соціал-демократичної робітничої партії і створили свою організацію, яка була затверджена комітетом більшовиків Південно-Західного краю.

В ході боротьби за перемогу соціалістичної революції Проскурівська організація РСДРП(б) перетворилась в одну з найбільших на Поділлі. В кінці листопада 1917 року в її лавах налічувалось понад 400 осіб, а на початку грудня - близько тисячі.

Більшовики Проскурова/Хмельницького/ в боротьбі за владу Рад в період громадянської і Великої Вітчизняної воєн, а також на всіх етапах соціалістичного будівництва були і є політичним керівником, організатором і авангардом трудящих в їх боротьбі за світлі дні людства - комунізм.

Нині в міській партійній організації налічується близько 15 тисяч самовідданих борців, які йдуть в авангарді боротьби за виконання історичних рішень 26 з'їзду КПРС.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

Нарис історії Хмельницької обласної партійної організації. - Львів: Каменяр, 1972. - 372 с.

XXII конференція Хмельницької обласної партійної організації: Матеріали/. - Рад. Поділля, 1980, 27, 28 груд.

Гаврик Ю. Право йти попереду: /Авангардна роль комуністів на виробництві./ Стаття першого секретаря Хмельницького міського Компартії України/. - Рад. Поділля, 1980, 26 груд.

ГУМЕНЮК С.К. Історичні і пам'ятні місця м. Хмельницького: /Метод. розробка/. -Хмельницький, 1980. -26 с. -/Обл. організація т-ва "Знання". На допомогу лектору/.

Міська парторганізація-с.5-6.

ГУМЕНЮК С. Свідки Історичних подій: Розповідь про пам'ятні місця м. Хмельницького. -Львів: Каменяр, 1970.

Хмельницька міська парторганізація-с.4-8, 10-17, 24-25.

МИШИШИН А.І. Хмельницький. -В кн.: Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти т. Хмельницька обл. К., 1971, с. 65-92.

РЕЗНИКОВ М., КРУТОШЕНСЬКИЙ Е. Проскурівська організація РСДРП/б/ в 1917 році. -В кн.: В брех за Жовтень. Хмельницький, 1958, с. 103-114.

ТРАЧУК В. Авангардна роль комуністів: Пленум Хмельницького міського партії обговорив і затвердив організаційно-політичні заходи по виконанню рішень XXVI з'їзду КПРС та Компартії України. -Рад. Поділля, 1981, 28 берез.

ТРАЧУК В. Важлива партійна справа: З пленуму Хмельницького міського Компартії України. -Рад. Поділля, 1981, 20 верес.

Про хід виконання рішень XXVI з'їзду КПРС.

ТРАЧУК В. Вити на нові рубежі: На Хмельницькій міській партійній конференції. -Рад. Поділля, 1980, 9 груд.

ТРАЧУК В. Справа честі комуністів: З пленуму Хмельницького міського Компартії України. -Рад. Поділля, 1980, 11 січ.

Завдання парторганізації міста на зустріч XXVI з'їзду КПРС.

С Е Р П Е Н Ь.

М.Г О Р О Д О К.

/1392-1982/.

590 років з часу першої згадки.

ГОРОДОК—місто районного підпорядкування. Центр району. Територія сучасного міста була заселена з давніх часів, про що свідчать виявлені тут рештки поселення трипільської культури III тисячоліття до н.е., кілька поховань доби бронзи II тисячоліття до н.е. та 27 житлових і господарських споруд ранньослов'янського поселення VI-VII ст. напівострови.

Перша письмова згадка про Городок в історичних джерелах відноситься до 1392 року, коли князь Ф. Коріатович передав його разом з кількома селами землянину Бедрику. Звідси й назва Бедриків Городок. З XV ст. поселення знається під назвою Городок.

Місто протягом XVI-XIX ст. перебувало в центрі антифеодальної боротьби селян Поділля. Влітку 1653 року тут ішли бої селянсько-козацького вільська під проводом Б. Хмельницького з польсько-шляхетськими хоругвами, у 1734 році селянсько-гайдамацькі загони, очолювані Медведьом, ірмили поміщицькі маєтки.

У 1905 році в Городку діяла соціал-демократична група, яка очолювала боротьбу робітників і селян з самодержавством. В березні 1917 року тут виникла Рада робітничих і солдатських депутатів. Пізніше вона об'єдналася з Радою селянських депутатів. У січні 1918 року в Городку встановлюється Радянська влада.

Нині Городок—сучасне впорядковане місто. Продукція його цукрового верстатобудівного заводів, молочно-консервного комбінату та інших далеко відома за межами області і республіки. Славиться місто навчальними і культурно-освітніми закладами. Експонати народного музею яскраво відображають розвиток міста і району, які отримали за роки Радянської влади.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

Нариси історії Хмельницької обласної партійної організації. — Львів: Каменяр, 1972.

Городок—с. 11, 32, 35, 39, 60, 82, 97, 125, 163, 173, 178, 202, 222, 233, 241, 266, 281, 291, 292, 293, 311, 319, 338, 342, 354, 362.

ГУМЕНЮК С., МЕЩИНІН А. Хмельницька область: Путівник. - Львів: Каменир, 1969.

М.Городок - с. 10, 19, 21, 34, 36, 93, 141, 146.

КРУТІЦЬК Ю.М. Городок. - В кн.: КРУТІЦЬК Ю.М. Ім'я вашого міста: Походження назв міст і сіл міського типу. К., 1978, с. 37.

РОСТИКУС Р.П., СТЕПАНОВ В.С. Городок. - В кн.: Історія міст і сіл Української РСР: В 26-ти т. Хмельницька обл. К., 1971, с. 178-189.

Успішно втілити в життя: З сесії Городоцької районної Ради народних депутатів. - Прапор Ілліча, 1981, 14 квіт.

Втілення в життя рішень XXVI з'їзду КПРС.

ГОРОДОК. - В кн.: Гуменюк С.К. Історичні і пам'ятні місця Хмельниччини від Дністра до Південного Бугу/методична розробка/. - Хмельницький, 1979, с. 14-15.

ГОРОДОК. - В кн.: УРЕ. 1979, т. 3, с. 119-120.

ГОРОДОК. - В кн.: Радянський енциклопедія Історії України. 1969, т. 1, с. 445.

ВЕРЕСЕНЬ.

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ.

/1937-1962/.

45 років в часу утворення.

Хмельницько-Подільська/з січня 1954 року Хмельницька/ область утворена 28 вересня 1937 року. Її площа 30,6 тис. кв. км. Вона поділяється на 20 адміністративних районів, має 4 міста обласного і 7 міст районного підпорядкування, 26 селищ міського типу, 465 сіл/серед. населення 1938, 5 тис. чоловік.

Область лежить на Волино-Подільській височині в південно-західній частині Української РСР, в зоні лісостепу і Полісся, сприятливі кліматичні умови, невичерпні багатства родючих чорноземів, краса природного ландшафту, щедрі сади, казковий гомін річок та озер з незапам'ятних часів приваблювали людину. Не дивно, що археологічна карта Хмельниччини так рясно усіяна знаками старожитностей від раннього палеоліту до раннього середньовіччя.

На протязі віків місцеві жителі, як кавкові болятирі боронили край від різних загарбників (печенігів, монгол-татар, кримських татар, турецьких султанів, литовських феодалів, польської шляхти).

Трудячі Подільці, як і всієї України, першими пішли за російським царем по шляху соціалістичної революції, мужньо відстоюючи завойовання Великого Жовтня в боях з внутрішньою контрреволюцією та іноземною інтєрвенцією.

Розвиваючись в єдиному народногосподарському комплексі країни, Хмельниччина перетворилась в область з високорозвинутою промисловою і сільською господарством, наукою і культурою. Нині на Хмельниччині діє понад 300 сучасних великих промислових підприємств. Багато з них споруджено за останні двадцять років. В області налічується 439 колгоспів і 37 радгоспів. На кожний з них в середньому припадає близько 4 тисяч гектарів угідь. Господарства мають понад 16 тисяч тракторів, 9 тисяч комбайнів, 11 тисяч важких автомобілів. Усі колгоспи і радгоспи електрифіковані.

За успіхи, досягнуті в розвитку народного господарства, область з 1938 році була нагороджена орденом Леніна. За післявоєнні роки

близько 9 тисяч робітників, інженерно-технічних працівників з високими показниками роботи нагороджені орденами і медалями Батьківщини, а 8 з них присвоєно звання Героя Соціалістичної праці.

Високо оцінені Комуністичною партією і Радянським урядом подвиги працівників сільського господарства. 18896 передовики колгоспного села нагороджені орденами і медалями, 86 з них присвоєно звання Героя Соціалістичної праці, а голови колгоспів Д.В. БОЙКО і Г.Г. ТКАЧУК — двічі удостоєні цього прославленого звання.

Хмельниччина росте, будується. Докорінно змінили своє обличчя міста і села області. Лише за роки ІО-ї п'ятирічки на Хмельниччині переселилися у нові квартири майже 40 тисяч населення.

Матеріальний достаток трудящих об'яв звичайним життєвим явищем.

На варті здоров'я хмельничани отримують 4 тисячі лікарів і понад 13 тисяч середніх медичних працівників. Розквітла народна освіта і культура подолан. Всі діти шкільного віку отримали школу. Крім цього, у вищих і середніх спеціальних учбових закладах здобувають спеціалізацію понад 32 тисячі студентів і учнів, в професійно-технічних училищах близько 10 тисяч молодиків. Культурні потреби трудящих задовольняють 2 театри, 61 маркет, 1499 клубів і Будинків культури, 1440 бібліотек з книжковим фондом понад 13 мільйонів томів. Масовим стало кіно, його проєктують 1236 кінотеатрів і кінсустановок.

Хмельниччину називають орієнтовним краєм. Нині тут працюють понад 10 тисяч колективів художньої самодіяльності, які об'єднують більше 140 тисяч аматорів.

Трудящі Хмельниччини під проводом Комуністичної партії надхненно працюють над здійсненням великих планів ІІ-ї п'ятирічки.

ЛІТЕРАТУРА:

Матеріали XXVI з'їзду Комуністичної партії України. - К.: Політвидав України, 1981. - 140 с.

Хмельницька обл. - с. 14, 15, 17, 70, 79, 103, 107, 125, 126.

Про нагородження Хмельницької області орденом Леніна: Указ Президії Верховної Ради СРСР 26 лют. 1958 р. - Рад. Поділля, 1958, 27 лют.

Рисунки Історії Хмельницької обласної партійної організації. - Житомир: Каменяр, 1972. - 372 с.

Боротьба за владу Рад на Поділлі/Березань 1917-листопад 1918 р./: Документи і матеріали. - Хмельницький, 1957. - 307 с. - /Держархів Хмельницької області/.

Поділля у Великій Вітчизняній війні/1941-1945 р.р./: Збірник документів і матеріалів. - Львів: Каменяр, 1969. - 416 с.

ЛІСОВИЙ Т.Г. На нові рубежі комуністичного будівництва: доповідь на XII обласній партійній конференції. - Рад. Поділля, 1960, 27 груд.

Підведено підсумки виконання завдань ІО-І п'ятирічки в області

ПОЧИНОК М.І. На рівень великих завдань: доповідь на обласній партійній конференції. - Рад. Поділля, 1960, 28 груд.

Підведено підсумки виконання ІО-І п'ятирічки в області та викреслено завдання на ІІ п'ятирічку.

ГУМЕНЮК С., МЕНШИЧЕН А. Хмельницька область: Путівник. - Львів: Каменяр, 1968. - 191 с.

ГУМЕНЮК С.К. Історичні і пам'ятні місця Хмельниччини від Дністра до Південного Бугу: /методична розробка/. - Хмельницький, 1979. - 45 с. - /Хмельницька обл. орг. т-во "Знання"/.

ГУМЕНЮК С.К. Історичні і пам'ятні місця Хмельниччини від Південного Бугу до Гирині: - /методична розробка/. - Хмельницький, 1979. - 28 с. - /Хмельницька обл. орг. т-во "Знання"/.

Край славних традицій: /О розвитку економіки і культури Хмельницької обл. за роки ІО-ї п'ятирічки/ матеріали підгот. В. Лисенко, Г. Сидяк. - Правда України, 1960, 3 дек.

ЛІСОВИЙ Т.Г. Зростає черта соціальних перемін/в області/. - Екон. і соц. 1981, №-18, с. 5.

Подільська основа/упоряд. А. Монахук. - Львів: Каменяр, 1960. - 64 с.

Прогнози Хмельниччини за роки ІО-ї п'ятирічки.

П'ятирічки кроки сажени: /Орденоносна Хмельниччина в II-й п'ятирічці/. - Рад. Поділля, 1981, 8 квіт.

Ритм творення: про підсумки виконання державного плану економічного і соціального розвитку Хмельницької області у 1980 році: звіт виконавця обл. статуправління. - Рад. Поділля, 1981, 6 лют.

Хмельниччина: фотозальом. - К.: Мистецтво, 1975. - 95 с. з іл. - (Області Радянської України).

ГЛАВАК Т. В. Хмельницька область. - 3 кн.: Рад. енциклопедія історії України. 1972, т. 4, с. 425-430.

ІМЕНЮ С. К. Хмельницької області. - 2 кн.: Історія міст і сіл України. - 26-та т. Хмельницька область. К., 1971, с. 9-64.

ЛІСОВИЙ Т. Г. Хмельницька область. - 3 кн.: Енциклопедія народного мистецтва Української РСР. 1971, т. 4, с. 435-469.

Хмельницька область. - 3 кн.: УСР. 3-е изд., 1978, т. 28, с. 319-320.

Хмельницька область. - 3 кн.: УСР. 1984, т. 15, с. 506-509.

Ж О В Т Ь Н Ї.

ГРЕЧАНСЬКА ЧЕРВОНА ГВАРДІЯ

/1917-1982/.

25 років з часу заснування.

В жовтні Прескурівська організація РСДРП(б), керуючись рішеннями УІ з'їзду партії про підготовку до збройного повстання проти тимчасового буржуазного уряду, прийняла рішення про створення загону Червоної гвардії. Виконати це завдання доручили групі більшовиків село Гречани. У формуванні загону особливе відзначилися І. Малащенко, М. Голошок, П. Біленький. Спочатку загін складався з 100 бійців, поділявся на 4 взводи, мав на озброєнні 3 кулемети і 2 гармати. Командирами загону в жовтні 1917 року по черзі 1918 р. були М. Голошок і С. Шухов.

Наприкінці 1917 року в рядах загону налічувалось уже близько 700 бійців. В трудні заціп дні з революційними частинами УП армії брав участь в боях з військами Центральної ради за визволення Стариокосянтинова, Шенетівки, в січні 1918 року - Бердичева. Залізничники на бронепоезді, виготовленому власними силами, вели героїчну боротьбу з австро-німецькими окупантами і буржуазно-націоналістичною контрреволюцією.

Залізничники село і станції Гречани завжди бережуть пам'ять про самовіддану боротьбу Гречанської Червоної гвардії за владу Рад.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

Боротьба за владу Рад на Галиші: документи і матеріали. - Хмельницький 1957.

Про Гречанську Червону гвардію - с. 89, 254-255, 261, 276.

ІАРЧЕВ П. І. Червона гвардія України у жовтневій революції. - Х.: Вид-во Харківського ун-ту, 1969.

Ст. Гречани - с. 52, 59, 129, 146, 229, 251.

ГУМЕНЮК С. Вперед, Червона гвардія! - Корсатівець, 1976, 13 лип.

ІВАНЕНКО С.К. Серіжки Історичних подій: Розповідь про пам'ятні місця м. Хмельницького. - Львів: Камінір, 1970.

Про Гречанську Червону гвардію - с. 10.

Історія міст і сіл Української РСР: В 26-ти т. Хмельницька область. - К.: Голов. ред. Укр. рад. енциклопедії, 1971. - 706 с.

Про Гречанську Червону гвардію. - с. 34.

ІВАНОВСЬКИЙ І. Гречанська Червона гвардія. - В кн.: В боях за Жовтень. Хмельницьким, 1958, с. 58-59.

ІОЗУВ П. Солдатские мавзои Кюго-Западного фронта в борьбе за власть Советов. - К.: Госполитиздат, 1958.

Про Гречанську Червону гвардію - с. 180, 196.

КОМАРСЬКА А. Боець Гречанської гвардії: /К. Комарський/. - Рад. Молдова, 1977, 28 груд.

КУДУШВИЙ М. Кулеметник бронепоезда: Розкажіть ту славу. - Корчагінець, 1977, 3 груд. - /До 60-річчя проголошення Радянської влади на Україні/.

Про білія Гречанської Червоної гвардії М. Н. Салабая.

Л И С Т О П А Д.

ПРОГОЛОШЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ В ПРОСКУРОВІ.

/1917-1918/

65 років з дня проголошення влади Рад.

В кінці жовтня 1917 року відбулися перевибори Проскурівської Ради робітничих, солдатських і селянських депутатів. Робітники і революційно настроєні солдати гарнізону подали свої голоси за більшовиків. 7 листопада 1917 року газета "Пролетарская мысль" писала: "В Проскурові після перевиборів Рада стала більшовицькою... Вона має радіотелеграф, по якому регулярно одержує відомості з Петрограда".

20 листопада в Проскурові відбувся багатолюдний мітинг, в якому взяли участь трудящі міста, селяни навколишніх сіл і солдати революційних частин гарнізону. Його учасники проголосили в Проскурові Радянську владу.

В цей же день у місті створюється військово-революційний комітет УП армії, який очолив комуніст О.м. Ленговський.

За наказом ВРК з усіх тюрем, які перебували в районі УП армії, були звільнені політичні в'язні. Газета "Известия военно-революционного комитета УП армии", яка стала виходити в Проскурові 23 листопада, в першому номері опублікувала документи Радянської влади про землю і мир та "Декларацію прав народів Росії".

На відзнаку перемоги Великого Жовтня і проголошення у місті влади Рад виконком Проскурівської Ради робітничих, селянських і червоноармійських депутатів в 1921 році перейменував вулицю Олександрівську на вулицю 25 жовтня. Одночасно одну з вулиць міста названо ім'ям активного борця за владу Рад на Поділлі І.П. Васяніна.

В період проголошення Радянської влади Проскурів був невеликим повітовим центром, в якому проживало 30 тисяч чоловік. Нині Амеліницький-центр області, один із значних промислових і культурних міст УРСР, в ньому проживає близько 200 тисяч чоловік.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

Бороться за владу Рад на Поділлі/Черезень 1917-лютий 1918 р./документи і матеріали.-Хмельницький, 1967.-307 с.-/Червоно-Хмельницької обл./

В боях за Жовтень: Спогади учасників революційної боротьби на Поділлі.-Хмельницький, 1958.

м.Проскурів-с.21,28,62,76,99,110,111.

ВАСИЛЬКОВ А.М.Власькова діяльність більшовиків України в період підготовки і проведення Великого Жовтня/Черезень 1917 р.-січень 1918 р./.-К.:Політвидав України, 1964.

Проголошення Радянської влади в Проскуріві.

ГАБРИК Ю.Візьмемо вищі рубежі:/м.Хмельницький в Ю-м п"ятиріччі/.-Рад.Поділля, 1961, 10 берез.

ГОЛУБ П.Солдатские массы Юго-Западного фронта в борьбе за власть Советов.-К.: Госполитиздат УССР, 1958.

Проголошення Радянської влади в Проскуріві-с.180-181, 196.

ГРИШУК Б., СУРГУНД А.Хмельницький: Фотонарис.-Львів: Каменяр, 1970.-64 с.

ГУМЕНЮК С.Свідки історичних подій.Розповідь про пам"ятні місця м.Хмельницького.-Львів: Каменяр, 1970.-36 с.

ГУМЕНЮК С.К.Історичні і пам"ятні місця м.Хмельницького /Методична розробка/.-Хмельницький, 1960.-26 с.-/Хмельницька обл, орг.тов-ва "Знання"/

ГУМЕНЮК С., ДАЧМАН С.Переможна хода революції./Рік 1917/.-Рад.Поділля, 1976, 14 серп.-/Літопис Великого Жовтня/.

ГУМЕНЮК І.С.1917 рік на Поділлі.-Львів: Каменяр, 1966.-167 с.

Проскурів-с.17, 18, 22, 37, 38, 43, 52, 60, 62, 72, 113, 122, 131, 132, 136-138, 159, 161.

Історія Української РСР. У 8-ми т., 10-ти кн. Т. 5. Велика Хвиля на соціалістична революція і громадянська війна на Україні/1917-1920/. - К.: Наук. думка, 1977.

м. Проскурів - с. 185, 192, 202, 257, 347, 349, 421, 484, 490, 511.

МЕЩИШИН А. І. Хмельницький. - В кн.: Історія міст і сіл Української РСР: В 26-ти т. Хмельницька область. - К., 1971, с. 65-92.

ШЕКО В. Розширить межі Хмельницький: /Перспективи розвитку м. Хмельницького в II-й п'ятирічці/. - Рад. Поділля, 1980, 18 трав.

РУШКОВСКИЙ В. Красная гвардия на Подольской железной дороге. - В кн.: Борьба и строительство на Юго-Западном ^{Украине} 10 лет/1917-1927/. - К., 1927, с. 194-196.

ШОКАЛО М. Місто, в якому живемо: /Соціально-економічні перетворення м. Хмельницького/. - Рад. Поділля, 1980, 17 лют.

Г Р У Д Е Н Ь.

УТВОРЕННЯ СОЮЗУ РАДЯНСЬКИХ СОЦІАЛІСТИЧНИХ
РЕСПУБЛІК.

/1922-1922/.

60 років з дня Утворення СРСР.

Спільні завдання побудови соціалізму, інтереси оборони викликали в усіх радянських республіках прихильності до об'єднання в єдину союзнą державу. Український народ, як і інші народи країни, підтримував ленінську ідею утворення СРСР.

На початку грудня 1922 року III з'їзд Рад Поділля за пропозицією делегатів Брацлавського, Кам'янець-Подільського і Могилів-Подільського повітів прийняв таке рішення: "III губерньський з'їзд Рад Поділля вітає постанову Президії ЦВК України про створення великого єдиного Союзу Радянських Соціалістичних республік". Із грудня 1922 року VII Всеукраїнський з'їзд Рад одностайно прийняв Декларацію про утворення СРСР, висловивши цим волю трудящих мас України до об'єднання з російським та іншими братніми народами.

30 грудня 1922 року в Москві відбувся I-й з'їзд Рад СРСР, на якому було затверджено Декларацію та Договір про утворення СРСР. Головою першого Раднаркму СРСР був обраний В.І.ЛЕНІН, головою ЦВК М.І.КАЛІНІН.

На численних мітингах і зборах трудящі Поділля, як і всієї України, палко вітали утворення СРСР. Зокрема, такі рішення винесли збори партосередків депо і станції Іречани, м.Грицева, незаможники-селяни м.Михамполя, безпартійна робітнича конференція м.Проскурова, загальні збори селян Остропільської і Полонової волостей, жінок Нової Ушиці та багато інших.

Утворення і успішний розвиток СРСР має величезне міжнародне значення, є важливою віхою в соціальному процесі всього людства.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

Нариси історії Хмельницької обласної партійної організації. - Львів: Каменяр, 1972. - 372 с.

ГУМЕНЯК С.К. Хмельницька область. - В кн.: Історія міст і сіл Української РСР: В 26-ти т. Хмельницька обл. К., 1971, с. 9-63.

БОНДАР Ю. Живі джерела: /Дружні зв'язки промислових підприємств області з союзними республіками/. - Рад. Поділля, 1972, 5 верес.

ВАСИЛЬЧУК С. На шляху: /Про братерську допомогу подільських механізаторів цілинникам Казахстану/. - Рад. Поділля, 1972, 5 верес.

Грані братерства: /Про дружні зв'язки трудящих Хмельницької і Тамбовської обл./ Упоряд. Ф.О. Чабанов/. - Львів: Каменяр, 1979. - 32 с. - /Сер. "У братньому єднанні"/.

ДЖУМАНІДЗОВ Б.У сім'ї єдинці: /Про навчання узбеків в Кам'янець-Подільському педагогічному інституті ім. В.П. Затонського/. - Рад. Поділля, 1980, 19 груд.

ЛЫСЕНКО В. Юбилейний договір/о співробітництві між Хмельницькою і Тамбовською обл./ - Правда України, 1980, 3 апр.

МАЛАХОВА Т. Допомога Донбасу: /Хмельничани на відбуксовці шахт Донбасу/. - Рад. Поділля, 1980, 9 груд.

Ми-радянський народ: /Про дружні зв'язки подільян/. - Рад. Поділля, 1972, 5 берез.

МІСІНКЕВИЧ Л. Сильні турботи: /Про дружні зв'язки трудящих Тамбовщини і Поділля...-молодь України, 1979, 30 січ.

ЧИЖЕВСЬКИЙ В. У дружбі-сила народів: - Рад. Поділля, 1980, 13 берез. - /Кам'янець-Подільський цементний завод: автографи братерства/.

З М І С Т:

Січень	-160 років з дня народження П.Х.Дуицова-Вигодовського.
Лютий	-85 років з дня народження М.Е.Врублевського.
Березень	-195 років з дня народження У.М.Кармалюка.
-"-	-80 років з дня народження Г.М.Гайдовського.
Квітень	-995 років з часу заснування м.Ізяслава.
Травень	-25 років з часу заснування Хмельницького ордена Трудового Червоного Прапора заводу трансформаторних підстанцій ім.50-річчя СРСР.
Червень	-90 років з дня народження Д.Г.Віленського.
Липень	-155 років з дня народження М.А.Заводського.
Серпень	-80 років з часу заснування Хмельницької міської партійної організації.
-"-	-590 років з часу першої згадки про м.Городок.
Вересень	-45 років з часу утворення Хмельницької області.
Жовтень	-65 років з часу заснування Ірчанської Червоної гвардії.
Листопад	-65 років проголошення Радянської влади в Проскурові.
Грудень	-60 років з часу утворення СРСР.